

۷۲۷۳۲۵۱

پایگاه بزه دیده در دادرسی

کیفری بین المللی

سرشناسه	: حدادی، حسین، 1357 -
عنوان و نام پدیدآور	: بررسی جایگاه بزه دیده در دادرسی کیفری بین المللی / مولفین حسین حدادی، مهدیه نظری.
مشخصات نشر	: تهران: سنجش و دانش، 1396.
مشخصات ظاهری	: 129ص.
شابک	: 978-600-469-262-5
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: قربانیان جرم و جنایت (حقوق بین الملل)
موضوع	: Victims of crimes (International law)
موضوع	: جزای بین الملل
موضوع	: International criminal law
شناسه افزوده	: علی نظری، مهدیه 1392 -
رده بندی کنگره	: 7495KZ/ح 1396
رده بندی دیویی	: 67/341
شماره کتابشناسی ملی	: 4891236

بررسی جایگاه بزه دیده در دادرسی کیفری بین المللی

مولفین:	حسین حدادی - مهدیه نظری
ناشر:	انتشارات سنجش و دانش
تیراژ:	50 نسخه
نوبت چاپ:	اول، 1396
شابک:	978-600-469-262-5
قیمت:	18000 تومان

آدرس: خ دانشگاه - تقاطع روانمهر - ساختمان سنجش و دانش پ 126

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر محفوظ می باشد.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه.....
۱	الف) بیان مسأله.....
۲	ب) اهمیت و ضرورت انجام تحقیق.....
۲	ج) سوابق تحقیق.....
۳	د) اهداف مشخص تحقیق.....
۴	ی) روش شناسی تحقیق.....
۴	ه) سؤالات تحقیق.....
۴	و) فرضیه‌های تحقیق.....
۶	فصل اول: مبانی نظری و دیدگاه‌های مردم‌شناسی.....
۷	گفتار اول: تعاریف.....
۸	مبحث اول: تعریف بزه دیده و حاشه دی.....
۱۶	مبحث دوم: تعریف حقوق کیفری بین المللی و ضرورت آن.....
۲۰	مبحث سوم: مفهوم عدالت انتقالی.....
۲۱	گفتار دوم: جایگاه بزه دیده.....
۱۱	مبحث اول: حقوق بزه دیده در دادرسی های کیفری بین المللی.....
۱۱	مبحث دوم: جایگاه بزه دیده در مکاتب جزایی و نظریه های جرم شناسی معاصر.....
۳۳	گفتار سوم: ویژگی های دادرسی کیفری بین المللی
۳۳	مبحث اول: تفوق صلاحیت دادگاههای بین المللی نسبت به محاکم داخلی.....
۳۳	مبحث دوم: غلبه جنبه عمومی جرایم بر جنبه خصوصی و انعطاف از اصل قانون جرمین جرایم و مجازاتنها.....
۳۴	مبحث سوم: انعطاف از اصل منع محاکمه مجدد و امکان کیفر دادن اشخاص غیر از متهمان.....
۳۷	فصل دوم: جایگاه بزه دیده محاکم نسل اول.....
۳۷	گفتار اول: دادگاههای نظامی نورنبرگ و توکیو.....
۳۷	مبحث اول: وضعیت شاهد در اساستنامه دیوان های نورنبرگ و توکیو.....
۴۲	مبحث دوم: وضعیت بزه دیده در اساستنامه های دیوان نورنبرگ و توکیو.....
۳۸	مبحث سوم: وضعیت بزه دیده و شاهد در رویه دیوان های نورمبرگ و توکیو.....

۵۳.....	فصل سوم: حقوق بزه دیده در محاکم نسل دوم
۵۳.....	گفتار اول : حقوق شناخته شده برای بزه دیده
۵۳.....	مبحث اول: حقوق بزه دیده در مرحله تعقیب و تحقیق
۵۴.....	مبحث دوم: حقوق بزه دیده در مرحله محاکمه
۷۵.....	مبحث سوم: حقوق بزه دیده در مرحله اجرای حکم
۷۵.....	مبحث چهارم : ارزیابی اساس نامه محاکم یوگسلاوی و رواندا
۷۸.....	گفتار دوم : حمایت از بزه دیده در رویه دادگاه های کیفری بین المللی یوگسلاوی سابق و رواندا
۷۸.....	مبحث اول : حمایت از بزه دیده و شاهد در آرای شعب بدوی
۸۹.....	مبحث دوم: حمایت از بزه دیده در آرای شعب تجدید نظر
۹۲.....	فصل چهارم: - یگانه بزه دیده در دیوان کیفری بین المللی
۹۳.....	گفتار اول: دیوان کیفری بین المللی
۹۳.....	مبحث اول : شناخت دیوان کیفری بین المللی
۹۶.....	مبحث دوم: ابتکارات دیوان در خصوص بزه بدگان
۱۰۰.....	گفتار دوم : حقوق بزه دیده در مرحله احاکم
۱۰۰.....	مبحث اول: نقش بزه دیده در تعیین مجازات
۱۰۴.....	مبحث دوم : حق دریافت خسارت
۱۰۸.....	مبحث سوم : حقوق بزه دیده در مرحله تجدیدنظر
۱۱۰.....	نتیجه گیری
۱۱۴.....	فهرست منابع

الف) بیان مسأله

در سطح جهانی به منظور تضمین و ترویج دستاوردهای حقوق بشری در قلمرو دادرسی کیفری تلاش های گسترده ای صورت گرفته است. تحقق عدالت کیفری در گرو تدوین، عرضه و رعایت دقیق قوانین شکلی است و حمایت های حقوقی نیز معمولاً در قوانین آیین دادرسی کیفری مورد شناسایی قرار می گیرند. در عرصه بین المللی، از نیمه دوم قرن بیستم بود که به تدریج، موضوع توجه به حقوق بزه دیدگان و جبران خسارات وارده به آنان در کانون توجه قرار گرفت. در پی تأسیس دیوان کیفری بین المللی، توجه به حقوق بزه دیدگان در سطح بین المللی مطرح گردید. خلأ توجه به بزه دیدگان در دادگاه های کیفری بین المللی اختصاصی، جامعه علمی را به سمت تغییر در نگرش خود نسبت به این افراد سوق داد. در حال حاضر بزه دیده شناسان در جایگاه رفیع را به بزه دیده در فرایند دادرسی کیفری اعطا نموده است.

بزه دیدگان بر اساس ماده ۶۸ اساسنامه رم و در تطابق با قواعد مرتبط از آیین دادرسی و ادله، می توانند در فرایند رسیدگی دیوان، چه به طور شخصی، چه از طریق نماینده حقوقی خود، مشارکت نموده و جبران خسارات خود را خواستار شوند. حق بزه دیدگان به مشارکت در تمامی مراحل فرایند رسیدگی، قابل اجرا بوده و حتی این حق در مرحله مقدماتی فرایند رسیدگی مربوط به مرحله وضعیت، یعنی پیش از آن که متهم معینی شناخته شود، در آراء دیوان به رسمیت شناخته شده است. حمایت از بزه دیده در مرحله محاکمه و نقش بزه دیده در تعیین مجازات، حق دریافت خسارت، حق بزه دیده در مرحله تجدیدنظر از جمله مسائلی هستند که باید در یک دادرسی منصفانه مورد توجه قرار بگیرد که دادرسی کیفری بین المللی نیز از این امر مستثنی نخواهد بود. اما اینکه بزه دیده در این مراحل از چه جایگاه حقوقی برخوردار است نیاز به مطالعه و کنکاش بیشتر می باشد.

همچنین بررسی جایگاه بزه دیده در فرایند رسیدگی کیفری با توجه به تغییرات جامعه بین المللی و توجه بیش از پیش به مقوله های حقوق بشری بسیار حائز اهمیت است. در پژوهش حاضر سعی به این مسئله پرداخته خواهد شد.

ب) اهمیت و ضرورت انجام تحقیق

با تشکیل دیوان‌های کیفری بین‌المللی اختصاصی، حقوق کیفری بین‌المللی در ابعاد گسترده‌های راه تکامل را در پیش گرفته است. در دیوان‌های اختصاصی، منحصرأ دادستان در تقابل با متهم به همراه وکیل مدافع او، قرار گرفته‌اند و نخستین بار در عرصه حقوق کیفری بین‌المللی است که دیوان کیفری بین‌المللی حقی را برای بزه‌دیدگان قائل می‌شود که بتوانند مستقیماً در فرآیند رسیدگی کیفری از جایگاه ویژه‌ای برخوردار گشته است که سابقاً این نمایند. از این حیث بزه‌دیده در فرایند رسیدگی کیفری از جایگاه ویژه‌ای برخوردار گشته است که سابقاً این جایگاه را دارا نبود. این جایگاه از طرفی متاثر از یافته‌های پژوهشگران در حوزه‌ی بزه‌دیده‌شناسی است که افزون بر فعال نمودن جایگاه بزه‌دیده در سیستم‌های عدالت کیفری ملی، جایگاه وی در عدالت کیفری بین‌المللی را نیز ارتقاء داده است. و از طرفی متاثر از مقوله‌های حقوق بشر می‌باشد. لذا بررسی نقش بزه‌دیده در فرایند رسیدگی کیفری بین‌المللی با توجه به این تحولات حائز اهمیت می‌باشد.

ج) سوابق تحقیق

در رابطه با بزه‌دیده و بزه‌دیده‌شناسی تألیفات ارزشمند به رشته تحریر در آمده است اما در رابطه با موضوع پژوهش حاضر به تألفی که مستقیماً به موضوع بحث پرداخته باشد، برخوردیم اما می‌توان به تألفاتی در این زمینه که به صورت غیر مستقیم مباحثی را مطرح کرده اند اشاره کنیم: کتاب‌های "بزه‌دیده‌شناسی حمایتی" و "بزه‌دیده در فرایند کیفری" تألیف مهرداد رایجیان اصلی و کتاب جبران خسارت بزه‌دیده به هزینه دولت و نهادهای عمومی، تألیف احمد حاجی‌ده‌آبادی اشاره کرد. در این آثار به بررسی مبانی حمایت از بزه‌دیده، بزه‌دیده‌شناسی پرداخته شده است و در برخی از آنها نیز به اسناد بین‌المللی اشاره شده است اما در هیچکدام از این آثار به صورت مستقیم به جایگاه بزه‌دیده و فرایند رسیدگی به بزه‌دیده در حقوق بین‌المللی اشاره نشده است. از جمله مقالاتی که در مورد حمایت از بزه‌دیده در اسناد بین‌المللی نگارش شده، می‌توان به مقاله "دیوان کیفری بین‌المللی و حقوق بزه‌دیده در مراحل محاکمه و تجدید نظر" نوشته محمد حبیبی مجنده و مرضیه دیرباز و مقاله مهرداد رایجیان اصلی تحت عنوان "بزه‌دیده‌شناسی حمایتی در پرتو اعلامیه اصول" اشاره کرد. همچنین پایان‌نامه‌های دفاع شده در این زمینه می

توان به پایان نامه کارشناسی ارشد آقای حسن فقیه محمدی با عنوان " جایگاه بزه‌دیدگان و شهود در اسناد و رسیدگی های دیوان کیفری بین المللی " اشاره کرد. همچنین از دیگر پایان نامه ها که می توان بدان اشاره کرد پایان نامه " بررسی شیوه های حمایت از بزه‌دیدگان در حقوق ایران و اسناد بین المللی " به راهنمایی اسماعیل رحیمی نژاد نوشته رعنا حسن زاده در دانشگاه تبریز و پایان نامه " حمایت از حقوق بزه‌دیدگان در ایران و اسناد بین المللی " نوشته علی شریعتی و به راهنمایی سید محمود مجیدی دفاع شده در دانشگاه آزاد واحد شاهرود اشاره کرد. این آثار ارزشمند در عین حال که مورد استفاده پژوهش حاضر قرار خواهد گرفت اما به صورت مستقیم به موضوع ما مربوط نمی باشد و بیشتر مبانی موضوع را در بر می گیرند.

(د) اهداف مشخص تحقیق

اهداف تحقیق حاضر عبارت است از:

- ۱- تبیین جایگاه و نقش بزه‌دیده در فرایند دادرسی کیفری بین المللی
- ۲- ارائه الگویی از دادرسی کیفری بین المللی جهت استفاده دادرسی کیفری داخلی
- ۳- بررسی خلاء های فرایند دادرسی کیفری بین المللی در دیوان بین المللی کیفری

تعریف واژه‌ها و اصطلاحات فنی و تخصصی (به صورت مفهومی و عملیاتی):

بزه‌دیده: بزه‌دیده در حقوق کیفری با عناوینی چون مجنی علیه و یا «قربانی» مورد توجه قانونگذار قرار گرفته و در متون فقهی نیز به زیان دیده از جرم، به طور کلی، مجنی علیه اطلاق می شود. اما در هر جرم زیان دیده اصطلاح خاص خود را دارد مثل مسروق منه در سرقت و مجروح و مقتول در قتل و ...
بزه‌دیدگی: بزه‌دیده واقع شدن یا قربانی شدن یا بزه‌دیدگی معادل اصطلاح «victimization/victimation» می باشد، البته قربانی واقع شدن، اصطلاحی عام بوده که در محدوده‌ی علوم اجتماعی، تکنولوژیکی، حقوق جزا و جرم شناسی قابل بررسی است.

دادرسی کیفری: دادرسی کیفری مجموعه اصول و مقرراتی است که برای کشف و تحقیق جرایم، تعقیب مجرمان، نحوه رسیدگی و صدور رأی و تجدید نظر و اجرای احکام و تعیین وظایف و اختیارات مقامات قضایی وضع شده است

دیوان کیفری بین المللی: اولین دادگاه دائمی بین المللی برای رسیدگی به جرایم نسل کشی، جنایت علیه بشریت، جنایت جنگی و جنایت تجاوز است که مقرآن در لاهه، هلند قرار دارد.

ی) روش شناسی تحقیق

الف- شرح کامل، پس تحقیق

روش تحقیق، با توجه به نظری بودن موضوع، روش تحلیلی و توصیفی است. به این شرح که ابتدا با مراجعه به مقالات مرتبط با موضوع در مجلات و کتاب های قابل دسترسی، حدود تعریف راجع به موضوع را مشخص خواهیم نمود و بر صورت امکان از آراء و رسیدگی های دیوان کیفری بین- المللی هم با مراجعه به سایت دیوان بهره خواهیم . سپس با تعقیب سؤالات و فرضیه های مطروحه در فرم پروپوزال، تلاش خواهیم نمود که به بررسی منابع موجود پرداختیم

ه) سؤالات تحقیق

- ۱- دیوان بین المللی کیفری در فرایند دادرسی چه جایگاهی را برای بزه دیده تأمل شده است؟
- ۲- در اسناد بین المللی بزه دیده از چه حقوقی در فرایند دادرسی کیفری بهره ردار است؟
- ۳- آیا فرایند دادرسی کیفری بین المللی، معیارهای دادرسی منصفانه را دارا می باشد؟

و) فرضیه های تحقیق

۱- دیوان بین المللی کیفری در مراحل مختلف رسیدگی کیفری، حقوق ویژه ای را برای بزه دیدگان در نظر گرفته است. برخی از حقوق اعطایی، مربوط به مرحله ای خاص از فرایند جنایی است که در دیگر مراحل قابلیت اعمال ندارد.

۲- در اسناد بین المللی توجه ویژه ای به حق حمایت از بهره‌دیده و حمایت‌ها و جبران خسارت از بهره‌دیده شده است.

۳- در برخی مراحل این مطابقت وجود دارد اما در برخی از مراحل رسیدگی به صورت کامل رعایت نمی‌شود.

ب - روش تحقیق :

روش پژوهش حاضر روش توصیفی -تحلیلی است به این صورت که گردآوری اطلاعات از طریق مراجعه به کتاب‌های معتبر و دست‌اول و مقالات می‌باشد ابزار گردآوری اطلاعات در این روش با استفاده از فیش برداری می‌باشد. و پس از گردآوری اطلاعات به تجزیه و تحلیل آن پرداخته می‌شود.

در پژوهش فوق‌جهنگارش‌ثوری و ادبیات پژوهش علاوه بر کتب از مقالات و پایان‌نامه‌های خارجی (در حد امکان) نیز استفاده شده است. همچنین جهت غنی‌سازی ادبیات پژوهش و افزایش اعتبار آن از مجلات و سایت‌های اینترنتی و منابع معتبر خارجی بهره‌گرفته شده است.

ابزارهای مورد استفاده در این تحقیق روش برداری و روش گردآوری به روش کتابخانه‌ای و استفاده از سایت‌های معتبر، کتابخانه‌های دیجیتالی می‌باشد.

به منظور تجزیه و تحلیل داده‌هایی که با روش کتابخانه‌ای و با ابزار فیش برداری گردآوری شده است از روش استقرایی استفاده می‌کنیم. بدین صورت که با استفاده از استقرا به فشرده‌سازی مطالب گردآوری شده از طریق طبقه‌بندی و سپس تجزیه و تحلیل می‌پردازد و فرآیند تدوین شده خود را مورد ارزیابی قرار می‌دهد و در نهایت حکم صادر می‌کنیم و پاسخ سوالات پژوهش را به اتکای آنها می‌یابیم